

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánlköztásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyezség szerint.

VI. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Oktober 8.

2. szám.

A nyugdíj kérdése.

Lapunk előző számában jeleztük volt azokat a teendőket, melyek a jövőben mint eddig megoldatlan kérdések reánk várnak s ezek egyik leglényegesebb pontját a nyugdíjazás, vagyis a jövő biztosításának a kérdése képezi.

Az embernek nem elég csak azért és annyit fáradoznia és dolgoznia, hogy munkálkodásával magának és családjának a mindennapi kenyeret megszerezze, hanem minden lehető módon arra kell törekednie, hogy a maga és családja megélhetését akkorra is biztosítsa, mikor a hosszú munkálkodásban, az élet viszontagságaival való harczaiban testben s lélekben egyaránt kimerül és a további küzdelemre, szolgálatának teljesítésére alkalmatlanná válik, vagy pedig midőn a családfőt eléri a könnyörtelen és elkerülhetlen halál, annak a szegény asszonynak vagy a magukkal tehetetlen árváknak legalább annyit biztosítson, a mennyi ha nem is adja meg a kényelmes megélhetést, de legalább megmenti őket a koldusbottól és tarisnyától.

Mindenesetre legcélszerűbb lenne némi kis tőkét gyűjteni vagy egy kis földcskét vásárolni, a mely azután vagy magát a gyűjtőt, vagy annak a családját megmentené az inségtől, de hát kérdezzük, vajjon leghetőség-e ez?

Az erdészeti és vadászati altisztek szolgálatuk után általában véve oly csekély javadalmasban részesülnek, hogy — ha csak szülők jó módja már előre némi vagyont nem biztosított — abból bizon nem igen lehet valamit félre tenni, hanem még jó szerencse, ha az életet napról-napra valahogy keservesen el lehet tengetni és a családot úgy — a hogy fenntartani, élelmezni és ruházni s még hagyjan, ha nem kell e miatt adósságra adósságot halmazni.

Minél nehezebb életünk sora és szolgálatunk teljesítése, annál hamarabb leszünk testben, lélekben megtöröttek s ráutaltak a jól megérdemelt pihenésre. Tagadhatlan, hogy az erdészeti és vadászati altisztek szolgálata egyike a legterheesebbeknek, mert ezt úgy éjjel, mint nappal, úgy verőfényes napon, mint zimankós időben egyaránt hűséggel és teljes odaadással kell teljesíteni, mely szolgálat közben az időjárás viszontagságain kívül még a különféle ellenségek is folyton veszélyeztetik nem csak testi épségüket, hanem igen gyakran életüket is, így tehát nem csoda, ha a családjuk sokszor igen korán jut abba a szerencsétlen helyzetbe, hogy elveszti kényérkeresőjét és fenntartóját, ilyenkor bizon jól esnék egy kis megtakarított vagyon, vagy pedig a szolgálatadó által nyújtott nyugdíj, de vajjon hányan vannak, kik ezeknek osztályosai?

Ebben a tekintetben még a legtűrhetőbb helyzetben vannak az államkincstár szolgálatá-

ban állók, mert ezek csakugyen megkapják a a szolgálati idejükhöz mért nyugdíjakat, de vajmi csekély ez is a legtöbb esetben! Midőn az az altiszt fiatalabb korában ép testtel a nehezebb s ezért olcsóbb eledel mellett is alig volt képes napról-napra megélni csekély fizetéséből, ennek bizonyos hányadából kell megélnie akkor, midőn a testnek az agg korral járó gyöngesége jobb életmódot követel, midőn beköszöntenek a gyakori betegeskedések, melyek a gondosabb életmódot megkívánják s gyógykezelésük tetemes kiadásokkal jár.

Itt még meg kell emlékeznünk azokról a szerencsétlen özvegyekről, kiket gyakran a férjüket szolgálata közben ért baleset, az abban szerzett betegség foszt meg kenyérkeresőiktől, ők maguk pedig önmaguk és a legtöbb esetben számos apró gyermekük részére s talán éppen ezek miatt munkát sem vállalhatván, a mindennapi élelemre és ruházatra valót megszerezni képtelenek. Az olyan szolgálatnál, hol a nyugdíj nemes és szép intezményét nem ismerik, egyszerűen koldustarisznyát akaszthatnak a maguk és gyermekeik nyakába s neki indulhatnak a széles világnak keresni és kérni a jó emberek könyörületességét.

A kincstári alkalmazottakéi még ebben az esetben is némileg türhető helyzetben vannak, mert megkapják a férjük által legutóbb élvezett készpénzfizetés egy harmadrészét állandó nyugdíjképen s ujabbi férjhezmenetelükig s a gyermekeik részére egyenkint havi három korona

nevelési járulékot, utóbbit azonban csak abban az esetben, ha legalább három gyermekkel maradnak özvegyen.

És itt álljunk meg egy kicsit a nyugdíjnak általánosságban való tárgyalásával s ejtsünk egy pár szót az államkincstáriak nyugdíjazási viszonyairól.

Az állami alkalmazottak nyugdíjazásának kérdését és módozatait az 1885 évi XI-ik törvénycikk szabályozza s az erdészeti altishti személyzetének fokozatait és mérvét annak 27-ik §-a állapítja meg.

Ez a törvényszakasz évtizedes ciklusokat szab meg, kimondván, hogy a nyugdíjba vonuló utoljára élvezett illetményének 10 évi szolgálat után egy negyed részét, 20 év után annak felét, 30 évi után háromnegyed részét, míg végül 40 évi szolgálat után az összes beszámítható illetményét kapja nyugdíjképen. A beszámítható illetményt az előbb idézett törvénycikk 13 §-a szerint csak a rendszeresített fizetés képezi s ahhoz az ezen felül élvezett mellékilletmények, melyenek: a lakbér, földváltás, tűzifa, nem számíthatók.

Az elősoroltakból megezáfolhatlanul nyilvánvaló, hogy az egyes évtizedek közé ékelt időt a nyugdíjra jogosult teljesen hasztalanul töltötte el szolgálatában, természetesen csak a nyugdíj tekintetében s ez alatt semmiféle érdemeket sem szerzett magának arra nézve, hogy utánna nyugdíja is aránylagosan emelkedjék, mert ha például husz vagy harmincz

TÁRCZA.

Állatpusztítás,

(A „Vadászat és Állatvilág“ folyóirat után).

Irta: **Hanusz István.**

II.

A történeti időben kihalt, mondhatni kiölt állatfajok száma már 40-re rüg. Esemény volt, hogy a kecskeméti vadásztársaság nyestetisíthetett 1885—1887-ben 302 drb. róka között; hasonlóan föltűnést keltett, hogy 1890 deczemberben Markosfalván Háromszékben egy nagy hiuzt ejtettek el. A vad kecske egy évszázad előtt a magyarországi és erdélyrészi havasoknak még egyik főekessége volt, de ma már végkép kipusztult onnan, mondja Lázár Kálmán gróf. Az utolsó bölényt 1762 október 8-án lőtték a borgói havas Plaj nevű csúcsán. 1890-ben elejtettek Csehországban 208 borzot, 291 vidrát, 587 vaddisznót, 1758 däm vadat, 2348 szarvast,

2423 rókát, 2481 nyestet, 11 048 özet, 12.397 görényt, 27.656 tengeri nyulat, 521.559 mezei nyulat; az összes vad példányok száma 1,241.012 volt, közötté 658.256 madár.

A VIII.—XI. századokban angol okmányok említik még a medvét, Skóciában 1057-ig még találkozott. E század elején medvék és hiúzok laktak még Stájerországban, a Bacher hegység rengetegeiben. Az utolsó hiuzt Grain mellett 1873-ban lőtték, az utolsó medvét Csehországban Salnau-ban 1856-ban. Nem félhet azonban Oroszország a medve kipusztulásától Kazan környékén, mert annyi van ott még, hogy az ember helyett majdhogy ő nem végzi a kukoriczaaratást. Bosznia- és Herzegoviniában is elejtettek 1888—1892 között 540 drb medvét.

Az angol és skót urak a XII. században vadásztak még a hódra és a rénszarvasra, mely utóbbi a mamuthnak volt egyik kortársa, de Középeurópából Augustus imperator idejében vészett ki; az ős-ökör (Bos primigenius) a mamuth másik kortársa, Julius Caesar

évi szolgálatának betöltéséhez csak egy-két nap is hiányzik, bizon a nyugdíjtörvény rideg és méltányosságot nem ismerő betűje szerint csak tíz vagy húsz évi szolgálat után kapja nyugdíját.

Egészen más elbánásban részesíti ugyanaz a törvény a tisztviselőket, mert bár ezeknek a nyugdíjjogosultsága is csak az eltöltött tíz évi szolgálattal kezdődik, ezeknél a nyugdíj mindjárt — nem mint az altiszteké, 25, — hanem a törzsfizetés 40 százalékaiban van megállapítva s azon túl minden további betöltött szolgálati év után két-két százalékkal emelkedik, míg végre a betöltött 40 évi szolgálattal teljes mérvét, vagyis az egész törzsfizetés összegét eléri. E szerint a tisztviselők legföllebb csak az egy éven belül való időt töltik el a nélkül, hogy ezért nyugdíjban részesüljenek, nem pedig éveket vagy szinte egy egész évtizedet, mint a hogy ez az altiszteknél olyan gyakran megesik.

Ebből azt látjuk, hogy itt egy és ugyanannak a szülőnek két különféle elbánásban részesülő gyermekéről van szó és pedig az édes és a mostoha gyermekekről, melyek a munkában ugyan aránylagosan fizetésük és tudásukhoz képest egyenlő elbánásban részesülnek, de már a megszolgált érdem jutalmazása más-más kalappal van leborítva.

(Folytatása következik.)

Az ölyv táplálkozási viszonyairól.

(Adat a vadászat átiattanához.)

Gyakrabban előforduló orvmadarainknak egyik legérdekesebb alakja a közönséges mezei ölyv, melylyel őszi és téli mezei vadászataink alkalmával oly gyakran van alkalmunk találkozni s amely mindannyiszor magára vonja figyelmünket lassú ütemes röptével és vércseszerű lebegésével, mikor megáll, függ a tarlok felett, avagy áthúz csendesesen, tempós szárnymozgásokkal, préda után kutatva, mire csodálatos modorban rézsút irányban csap be. Ettől a többi fajok inkább csak külsejükre, mint természetükre különböznek. Valamennyien a lustaság valódi mintaképeinek mondhatók, melyek bevont nyakkal gubbasztva és látszólag részvétlenül minden iránt, ami körülöttük történik, képesek egy zsombékon, határvövény, kútágason, avagy kazal tetejében, általában valamely messzi kimagasló ponton órák hosszáig elüldögélni. Ha föl kell repülniök, ezt kelletlenül teszik s csakhamar ismét leszállnak, daczára annak, hogy képesek könnyen, kitartóan repülni. Általában kimért, komoly és csöndes magaviseletű, emellett azonban rendkívüli körültekintő óvatosságú és fürkésződő természetű állatok, mint ezt egyrészt rendeltetésük, a természet háztartásában kijelölt szerepkörük talán szükségessé is teszi a „létért való küzdelem“-nél. A villámszárnnyú sólyomokkal párhuzamba véve, „e fölséges madarak mellett úgy tűnnek fel, mint a munkában eldurvult napszámos a lángész mellett“, vagy ha a sasokat a madárvilág arisztokratáinak, a hejákat a rablók képmásainak és a varjakat madárrendőröknek tartjuk, úgy az ölyvek bizonyára a népelemet képviselik a madarak társadalmában. Szokásuk csak annyit tenni, mennyi létük fenntartására elkerülhetetlenül szükséges; túl a renden

életévei körül a hercyni erdőknek még lakója volt, a Nibelungen ének hősei is vadásztak rá, a sanktgalleni krónika a X. században a „Veson cornupotens“ néven emlegeti, sőt egy XVI. századbeli utazó, Herberstein, a bölénynyel együtt, poroszországi erdők vadja gyanánt sorolja föl.

Előfordult a bölény Angliában II. Henrik idejében (1154—1189). A mint nálunk, úgy Éjszakerópában is végzetes volt ez állatra nézve a XVIII. század III. Ágost lengyel király egy vadászon 42 darabot lövetett le belőlök 1752-ben, a tilsiti erdő utolsó bölényét a vadászok 1775-ben terítették le. Ma már csak a bjelovjesi erdőben, a grodnoi kormányzóság pruzsányi járásában lelt mintegy 1000 drb bölény menedéket és ott nemcsak állami védelem alatt állnak, sőt táplálják is őket, kivált télen.

A hódat Angliában csak a XII. századig emlegetik; az alsó Inn völgyben a folyó század elején pusztultak ki, Vilsnél ejtették el az utolsót, megvonta magát egy pár a Salzach patakban, de elemésztették 1871-ben

azokat az orvvadászok. Livlandban 1841-ben lőtték le az utolsót, Westphalenben 1877-ben halt ki egészen a hód, Csehországban a felső Moldva folyóból 1883-ban.

Kipusztult a farkas a tulajdonképpen vett Angliából még I. Eduard (1272—1307) idejében, de Walesben még volt, miért a király onnan évente 300 farkasfejet kívánt adóba; a szigetország utolsó farkasát 1766-ban lőtték, Passeierben a Schneeberg mellett 1864-ben, Csehországban a winterbergi uradalomban 1874-ben; de Bosznia és Hercegovinában 1888—1892, évek között 3785 példányt ejtettek el.

A vaddisznó I. Károly király idejében (1625—1649) tűnt el Nagy Britanniából, Tirolban az utolsókat az Etsch folyó mentén terülő mocsárokból. különösen a a kalterniből 1707-ben pusztították ki. Látható volt 1730 tájt Tirolban vadkecske, de már nincs. Szóval Európának majd minden nevezetesebb állata már az állatkertekbe és menageriákba menekült, a vadászati törvények, a kimeleti idők elrendelése sokra nézve már késő malaszt.

azonban egy talpalatnyit sem terjeszkednek. S ez igazán szerencse még a vadászra nézve, mert tényleg az ölyveket nem lehet vérszomjjal s talán ebből kifolyó telhetetlenséggel vádolni. Mint minden ölyv-faj, a közönséges mezei ölyv is zsákmányát többnyire magasabb helyről lesi s órák hosszat elgubbaszt egy és ugyanazon helyen. Mozdulatlansága azonban csak álarcz, mert szemeivel ekközben annál nagyobb tevékenységet fejt ki s a leshely közelében levő térséget folytonosan éles, átható tekintettel vizsgálja s amint mozdul valami azonnal kész a támadással. Ha ültében nem kedvez neki a vadász-szerencse, mindenféle zsákmány után, itt is, ott is megállva, libeg verdeső szárnyakkal a tarlok felett, vadászó vérese módjára. Ha kószálása közben sebhedt vadra talál, például fácánra, nyúlra, vagy szárnyalt fogolyra (mely utóbbi megpillantva őt, azonnal fut előle, ahogy csak tud), ez esetben röptével együtt támadási modorát is módosítja. Kezdetben csak libeg áldozata felett és nem csap le rá mindjárt; azonban a menekülni igyekvő vad megmozdultával az ő tevékenységi érzete is felebred s megindul a vad felett — helyzetét minduntalan változtatva, a szerint t. i., amint a menekvő állat mozog, vagy amely irányban az menekülni akar. Ekközben majd lejjebb, majd feljebb csap, kisebb és nagyobb köröket vág, mintha a terepviszonyokat tanulmányozná és fejét a támadás legsikeresebb módjának megállapításán törné; és a cseljáték tartama alatt folytonosan halad mégis a vad felett. Egyszer azután felhasználván egy kedvező pillanatot, a szokottnál magasabb pontra emelkedik föl s itt egy kisebb kört vágva s a leírt kör középpontjából kiindulva, oly sebességgel csap le áldozatára, hogy a sebesség miatt alig lehet őt tekintettel követni. — Ezek után rátérve madarunk életműködési viszonyainak tüzetesebb tárgyalására, elsőben is hirhedt „egérpusztító“ (?) tulajdonságáról kell néhány szót ejtenem. Ugyanis általában azt tartják,

hogy ez a madár a mezei egerek nagyszámú pusztítása folytán a mező- és erdőgazdaság szempontjából a leghasznosabb madarak közé sorolandó! Én ezt az állítást kétségbe vonni kényteleníttem, mert nemcsak a szakferfiak és tapasztalt hivatásos vadászok, de saját megfigyeléseim alapján is állithatom, hogy hogy az ölyv vajmi keveset egerész, sőt csakis akkor fanyalodik rá e keserves munkára, ha vadszegény vidékre vetődve, jobb falatot nem szerezhethet, vagy ellenkezőleg annyi egér van, hogy a szó szoros értelmében minden rög mozog tőlük, tehát igen kényelmes, majd minden fáradság nélkül való jágerozásra adnak alkalmat. Ekként és nem másként állván a dolog az ölyvek híres egerésző tulajdonságával, elég csodálatos és érthetetlen mégis, hogy e lombáknak és tehetetleneknek állított madarakat (a hóölyvet is ideértve) theoretikus érvelések alapján az elfogultak oly abszolúte hasznos (!) egérvadászokká avatták, melyek (szerintük) a világért sem tennének semmi kárt, csak hasznot, mindig csak hasznot s mint ilyenek, valóságos szentek ők! Hogy a fönti híres theoriát illetőleg a gyermekes képzelgés mily badarságokat képes kisütni, annak illusztrálására mutatóul ide iktatok néhány passzust. Brehm Alfréd volt az, aki fölállította bámulatos elméletét az ölyvek (és varjak! hasznosságáról. Szerinte a közönséges ölyv napi fogyasztási szükséglete 30 drb egérre rúg, ami egy év alatt 10,950 darab egérnek — s egy pár ölyvet és két fiókot véve számításba (ez utóbbiakat csak 8 havi idővel), együtt 36,600 darab egérnek pusztulását jelentené. Blasius azt állítja, hogy száznál több ölyvet vizsgálván meg, a gyomrukban egérnél egyebet nem talált (ugyancsak erős hit kell hozzá) s azon következtetésre jő, hogy egyetlen ölyvpéldány naponta 10—12, sőt 30—32, évente pedig legkevesebb 3, sőt 6000 (egy ölyvcsalád tehát 50,000!) egeret pusztít el. Gloger hasonló furcsa állításokkal áll elő, ki annak bebizonyítására, hogy csakugyan ártatlanok

A külső világrészekben is folyik a rablógazdálkodás. Megritkult Szibiriában is a kamsatkai hód (*Enhydria lutris*); alig látni most egy kettőt míg a múlt évszáz közepén akkora sereg szám volt, hogy szinte nem félt az embertől. Meg is adta az árát, mert Behring expedíciója egy telelés alatt 900-at fogott össze; szép fogás ha tekintetbe vesszük, hogy az orosz-kinai határon mindeniknek a prémjeért akkor 80—100 rubelt (120—150 frt) megadtak. Hogy az Amur folyó északi partjai mentén vagy 40 év előtt az oroszok új vadászterületekre bukkantak, hol a tigris birodalma a prémes állatokéval találkozik, csak kis időre akasztotta meg a prémtermelés hanyatlását, mert az ott mesés bőségben talált czoboly is nagyon erősen ritkul.

A prémes állatok vadászata évről siklányabban üt ki a Hudson öböl vidékén is. Menekül a hód, a vörösbőrű indiában „nagybátyja“ a világtörténelem haladása elől nyugat felé, nem tűri az embergyarmatok zaját, a favágók fejszecsapásait az őserdőkben; és

minél ritkább lesz a hód, annál inkább fölszökik a castoreuma is és a bőre ára, és annál mohóbban leselkedik utána a vadász és gyorsítja bekövetkezését annak a nem messze időnek, mikor a hód végső órája Amerikában is üt. Új-Foundland népe alig tud valamit a híres új-foundlandi kutyáról, sőt az ott levő e fajtájú kevés eb is, Angliából származott oda újra vissza.

Gyorsan tűnik el vagy vonul vissza a legmagasabb éjszakra a rénszarvas és jávorgim; a virginiai szarvas az Egyesült-Államok keleti felének még nem is rég gyakori vadja, ma már igen gyéren mutatkozik. A Caribon nevű rénszarvas pusztulását megakasztani törekszik Új-Foundland gyarmatkormányja azzal, hogy július 15-től október 7-ig és november 10-től február 1-ig rendelt el kiméleti időt; nem belföldi vadász 500 frankot köteles előre letenni és nem ejthet el többet, mint 3 himet, 2 nőtényt, a husának kivitele pedig tilalom alatt áll; a ki ellene vét, 3 havi fogság és 2000 frank bírság a büntetése.

az ölyvek a vadállományra nézve, illetőleg hogy mennyire hasznosak a mezőgazdák számára mint hasonlíthatatlan egérfusztitók, nem röstelt egész halmaz értekezést összeírni különféle szaklapokban, annélkül természetesen, hogy oktatása fogott volna a vadászokon, kiknek a ragadozók veszte és a hasznos vad gyarapodása s nem a szürke theoriák alkalmazása képezi egyik fő életcélját, . . . Martin, a berlini múzeum praeparatora, szintén azzal hozakodik elő, hogy számos ölyvet eledelelének megvizsgálása céljából bonczolván, a gyomrukban egérnél egyebet nem talált (hiszi a kánya!) stb. Hogy az ölyv egeret is fog, azt magam is láttam és bonczolás útján meggyőződtem róla, ámde ez csak akkor történik, ha annak szerzése semmi fáradsággal nem jár, szóval, ha könnyű szerrel hozzáférközhetik, illetőleg inkább csak szorultságból, ha más nincs, adja rá magát a macska mesterségére, de mint mondtam, csak akkor, ha az nem kerül valami túlságos fáradságba, például kazalok, boglyák körül, vagy pedig elhordott gabonaasztatok, széna- és szalmaboglyák helyén, hol a takarítás után a hajléktalanul maradt rácsálók elkényszeredve, ide-oda futkosnak; azonképen egérvész idején, mely jelenség túlnedves őszökön az Alföldön gyakran fel szokott lépni, amidőn is az apróbb rácsálók valami döglesztő nyavalya által lepetvén meg s többnyire egytől-egyik eltetvesedve, lyukaikból — talán a menekülési ösztön által is hajtva — előjönnek s féldöglött állapotban kint mászkálván, igen könnyen megkaparítható prédául kínálkoznak. Már most egy ily alkalommal magát jól telezabált s esetleg bonczkés alá került ölyvet alapúl véve, illetve a benne talált egérhalmazról ítélve azt következtetni, hogy minden egyes e fajú madár naponta 10—12, sőt 30 drb s így egy család évente 50,000 darab egeret, güzüit emésztene el, kissé merész dolog. olyan, melyet a józan ész el nem fogadhat. Tudja a gazda, az erdész és minden vadászember, hogy az egerek s

egyéb rácsáló állatok kora tavasztól késő őszig nagyobb részt a földeken, lyukakban tanyáznak, oly helyeken, hol életfeltételüknek megfelelően gabonaneműek magvas vetemények, bokros növények stb. találhatnak s napközben biztos búvhelyüket ritkán és csak rövidke időre hagyják el, minthogy fajlagos szokásukhoz képest az éj képezi tevékenységük idejét. Mikor fogja tehát az ölyv a maga 30 darab egerét? Talán azokat keríti meg, melyek nappalonta előbujnak? Ha azok egészségesek, kötve hiszem! A semmiesetre se kiváló mozgékonyaságú ölyvek a hihetetlenül fürge s emellett a lyuk szájától alig pár arasznyi távolságra motoszkáló állatkákat még csak meg se közelíthetik. Avagy talán a levegőből csap le rájuk sikerrel az ölyv? No, az meg épen absolute lehetetlen, mert mire rézsút irányban meglehetősen lassan lecsapó s magát a mozgó árnyékával is többször, mint nem, eláruló ölyv a rendkívül szemes és fürge állatkákhoz férközhetnék, már azok rég földszáncaik közé menekültek. Dictum-factum, sehogys sem lehet kitalálni, mily módon jut hozzá az ölyv a maga 30 darab egeréhez napjában?! De hogy ennek a nagymennyiségű egérfogyasztási theoriának az abszurditását minél világosabban bebizonyítsam, egy gondolkozó vadász számításai alapján matematikai segédeszközök igénybevételével is szükségesnek találom azt a következőkben kimutatni: Az állittatik ugyanis, hogy az ölyv napi fogyasztási szükséglete 30 drb. egérre rúg, ami egy év alatt 10,950 egérnek felel meg. Már most egy pár ölyvet s két fiókát véve számításba s csak 8 hónapi idővel: együtt felemésztenek tehát 36,600 drb egeret (persze papiroson). Ezt ez időt azonban helyesbiteni kell, mert az ölyv nem tölti nálunk az egész évet (a télin nagyobb részt délszaki és észak-táji vendégek), csak épen 10 hónapot s a két fiók is csak 7 havi idővel számítható. Ez alapon és figyelemmel arra, hogy a mezei ölyv mellett másnemű egérkedvelő és pusztító állataink is vannak

1870-ben annyi volt még a bizon-bivaly vagy amerikai bölény az Egyesült-Államokban, hogy évente $\frac{1}{2}$ milliót lehetett elejteni s a mellett a kipusztulása nem fenyegetett, de a déli államokban 3 milliót öltek el; több cserzőműhely kimutatta, hogy csak 1872—1874 között 3.158,730 bizonbőrt készített ki, egy pennsylvaniai cserzőgyár pedig 1875 tavaszán 120,000 ilyen bőrt kapott, pár havi vadászat eredményét kiszedtek azokból 5 métermázsa golyót. Az indiánok a saját használatukra külön 400,000 darabot vágtak le abban az évben.

Oda jut ma Amerika, hogy összesen 1090 bizonbivalyánál több nincs; 550 drb él az angol birtok egyik félreeső vidékén, 290 drb a Yellowstone parkban állami védelem alatt, 250 drb magánosok birtokában és az állatkertben tengődik. New-York várossal Corbin nevű gazdag magán ember szerződött olyformán hogy 78 bizon-bivalya a városi parkban nyerjen állandó elhelyezést. Mint a Globus írja, a bölény a Mississipi folyó keleti oldalán már 1880 óta látható nem volt, a

nyugoti oldalán ellenben a 70-es években még 8 millióra becsülték a nemes vad létszámát, ma alig tehető többre 600-nál; sőt mint legújabb hírek hozzák, orvvadászok úgy lefogyasztották a Nellowstone parkban, minden ellenőrzés mellett is, hogy alig van már több 50 darabnál.

ADOMÁK.

Alkudozás. Ugy-e férjescském, ha megnyered a pört, megveszed nekem azt a szép kék ruhát, a melyet már olyan régen kívánok.

— Nem bánom. És ha pervesztes leszek!

— Akkor természetesen a — feketét.

Kedélyes. Vevő: Hiszen ebből a szakácskönyvből öt oldal hiányzik.

Könyvkereskedő: Mindenenesre, de az nem baj, hiszen azokat az ételeket úgy sem szereti.

Vigas. Jogász (nagybátyjához): Ugyan minek boszankodol a miatt, hogy a végrehajtó nálam járt? Hiszen úgy sem talált semmit!

A titok. Emma: Igérje meg becsületszávára, hogy nem mondja tovább, amit a tanácsosnérről beszéltem, mert azt magam akarnám terjeszteni.

és hogy az egyes ragadozók hasznos vagy ártalmas volta felől lehető hű tájékozást nyerjünk, 1000 hektár terület alapúl vétele mellett a következő táblázatban egybehasonlító kimutatást közlök a különféle ragadozók egérfogyasztásáról:

Terület	A ragadozók megnevezése	A ragadozók darabszáma			A területen tartózkodik			Elpusztit egeret	
		örege	fiók	összesen	örege	fiók	összesen	naponta	az egész idő alatt
Földterület = 1000 hektár	Mezei ölyv	1 pár	2	2	4	10	7	17	30
	Vérese	1	2	4	6	8	4	12	5
	Fülesbagoly	1	2	2	4	12	2	49	10
	Vadmnéska	2	4	6	10	12	7	19	3
	Róka	1	2	4	6	12	7	19	1
	Nyest	1	2	3	5	12	7	19	5
	Hermelin	1	2	4	6	12	6	18	5
	Apró menyét	2	4	8	12	12	6	18	3
	Macska, holló, varjú, szarka								
Összesen									110000
A faj fentartásához ezeken kívül még körülbelül felvehetünk 50 % egeret, mint megmaradót, amelyből fele nőstény s ezek 5-6 fiókéval									50000
Összesen									160000

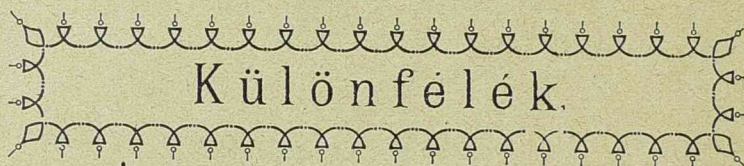
Egy hektárra tehát jutna 160 drb egér.

Az 1000 hektár művelési ágak szerint így oszlanék meg: szántóföld 250 hekt., rét, 250 hekt., legelő 250 hekt. és erdő 250 hektár. Tegyük most fel, hogy ennek a birtoknak a tulajdonosa vagy gondozója szenvedélyes vadász, aki nem tűri, hogy birtokán valamely — a mezőgazdaságra esetleg bár hasznos — duvad is egyáltalán előforduljon és a baglyok kivételével mindent kímélet nélkül elpusztít. A három bagolycsalád évenként 25550 drb egeret fogyaszt el, bárha ez is kérdésesnek tűnik fel, mivel olykor-olykor egy-egy madarat ők is, az erdei baglyok meg pláne egy-egy frissen vetett fanyulat is bizony szívesen vesznek; ezek szerint tehát még 134,450 drb egér maradna meg s miután azok sem a réten, sem az erdőben és legelőn táplálékot nem találnak, így kénytelenek a 250 hektárnyi gabonaföldekre nyomulni, melyekre is hektáronként 537.8 egér esik. Vajjon ezek után megmarad-e még valami ezeken a földeken? Vajjon előfordult-e ilyen eset valahol? Bár ezen a területen sem az egérevők száma, sem azok napi szükséglete távolról sincs túlmagosan előirányozva, a végösszeg mégis iszonyú nagy, miért is abból csak $\frac{1}{4}$ részt veszek; azért azonban az 1000 hektár teljesen be volna fásítva és egy 80 évi fordá után letarolása készen állana 125 hektárnyi terület, mely terület, mint az sok helyen szokás, leperzselve, fenyőmaggal rögtön beültethető volna. Most az egerek összegéből, vagyis 40,000 darabból a bagolycsaládokra is visszahagyok 25,550 drbot; miután azonban a visszamaradó 14,450 drbnak az erdőben úgy sem volna mit enni, így a bevetett földekre volnának kénytelenek nyomulni s vajjon ott mi maradna akkor? Lehetne-e ily körülmények közt facsemetéket nevelni? De hát ez mind csak hipotézis, mert a hogy egy róka-család sem eszik meg 15,860 drb. egeret évenként, úgy egy

mezei ölyv-család sem fogyaszt el ittléte alatt 31,080 darabot. Ezeket a számadatokat különben csak az állat- és madárvédő-egyesületeknek s a fent nevezett tudós uraknak köszönhetjük, a valóságban másképp áll a dolog. Az ölyv a vonuló madarak között tavasszal legkorábban érkezik s ősszel legkésőbbben vonul el s a közbeeső téli idő olykor olyan rövidnek tűnik neki, hogy bizony télire is itt marad. Most már miből él ez a madár, miután november hótól kezdve az egész vidék méter magasságu hólepellettel, van fedve, ahol alig-alig látni a friss hóban egy-egy egér nyomát? Vajjon most békákból él-e s honnan szedi őket?

Lakatos Károly.

(Folytatás következik)

Különfélék.

Házasság. Festeleházi Traján kartársunk f. hó 2-án oltárhoz vezette Kádis Erzsébet kisasszonyt, egy másik tisztelt kartársunk leányát Gyalun. Szívvel gratulálunk az egymáshoz illő pár szép frigyéhez!

Álarcos rablók a lóvonaton. A vakmerő rablótámadásokban Amerika járt elől mindig. Most azonban olyan hír érkezett Melbourne ausztráliai városból, amelyből kitűnik, hogy Ausztráliának sincs mit szégyenkeznie utánálló miait, azok is elég vakmerőek. A napokban ugyanis négy rabló paratlanul vakmerő módon rabolt ki egy lóvonatu kocsit. Esti időben, de a város egyik élénk utvonalan négy álarcos ember szállt a kocsiba és revolvert szegezett az utasokra a kocsisra és kalauzra. Mindenkit halállal fenyegettek, aki pénzét azonnal nem teszi a kocsi egyik megjelölt üres helyére. Mikor a rablók a zsákmánnyal távoztak, agyonlövessel fenyegették azt, aki üldözni merné őket, vagy lármát csapna. A kocsis annyira meg volt rémülve, hogy mikor a rablók leszálltak a lovak közé csapott és vadírámodással hajtott el a helyről, úgy hogy a kirabolt utasok csak a szomszéd utcában értesíthették a posztoló rendőrt mi történt velük. A rablók-nak természetesen nyoma veszett azalatt.

Garázdálkodó oroszánok. A kelet-afrikai német gyarmatok lakossága az utóbbi időben sokat szenvedett az oroszánoktól. A bestiák fényes nappal berontanak a gyengébb szerkezetű lakóházakba és megtámadják a bennlévőket. Így nemrég egy hatalmas himoroszlán ártörte egy rozszant viskónak a falát és a bent dolgozó négyet megragadva, magával cipelte egy közelfekvő sűrűségbe. A szegény néger borzasztó tusát vívhatott a vadállattal, mert a gyarmat lakossága 10 percig hallotta a szerencsétlen áldozat ordítását. Egy másik oroszán beugrott egy baromistállóba és széttépve fogaival az istállófalat, magával hurcolt egy tinót. Másnap találták meg az erdőben az állatot, amelynek az oroszán addig csak a beleit ette meg. Nehány napon át hiába álltak lesbe a gyarmatosok, az oroszán nem került elő. A megmaradt húst teleítették tehát méreggel és másnap csakugyan ott találták az oroszán hulláját.

Egy bátor gyerek. Az elzász-lotharingai méhészek lapja egy tízéves fiu dicséretes bátorságáról közli a következő történetet: K. méhésztíz éves fia egy méhkas közelében állt éppen, amikor egy raj kivonult. Némi tévovázás után a királynő a fiu fejére szállt, ahova ezernyi

méh követte. Az apa, aki rögtön tudta, miről van szó, hamar a fiu felé futott és azt kiáltotta:

— Ne mozdulj! Csukd be a szád és szemed. Mindjárt segítek!

A fiu szótlogadott. Az apa vizet öntött a fiu fejére és aztán egy söprővel belesodorta a méheket egy kosárba. A fiut egyetlen szurás sem érte.

A legdrágább bárány. A világ legdrágább báránya egy francia falucsának, Lozérenak a határában legelészget. Három esztendővel ezelőtt elszökött a nyájától és tilosba ment legelni. A legelő tulajdonosa megfogta a bárányt s miután megjegyezte, a saját nyájába állította. A bárányt a gazdája visszakövetelte, de a legelő tulajdonosa nem akarta visszaadni csak nagy váltságdíj ellenében. A dolog pörre került s megjárta az összes fórumokat. A birka gazdája mindenütt megnyerte a pört. Am a legelő tulajdonosa még ekkor sem engedte a jussát hanem pörújítást kért s föllebezett megint egész a semmitől-székig. Másodizben is elvesztette a pört, most már végérvényesen. És egész birtoka rámeleg a pörösködéssre, mert a perköltségek, amelyeket neki kell megfizetni 17.000 frankra rugnak. Azonban még ezenkívül is kell fizetnie 1800 frankot a bárányért. Nevezetesen mindjárt a pör kezdetekor abban állapodtak meg a felek, hogy a vitás bárányt a pör eldőlitéig a községi csősz őrizze. A csősznek a bárány eltartásáért és őrizetéért naponként 1 frank 20 centimeot ítél meg a bíróság ám a bárány elfogatásakor érdekes állapotban volt és csakhamar egy egészséges kis báránynak adott életet, amelyért naponként szintén 1 frankot és 20 centimeot kell fizetni a községi csősz javára. A tilosban járt bárány tehát amelyet végre is vissza kellett adni a gazdájának, elég sok pénzébe került a legelő tulajdonosának.

Szerkesztői üzenetek.

Pék István urnak. Rajka. Sorai nagyon jól estek. Bezzeg sokan másképp gondolkoznak sörülnek, ha kijátszhatják a szerkesztőséget s adások maradhatnak. Üdvözlét szívből viszonzom. **Varga Ferencz** urnak. Szt. Domján. A beküldött 6 koronával szeptember végeig van előfizetve. **Balogh Dénes** urnak. Vulcsesd. November 30-ig **Kiss János** urnak. Szabar. A beküldött 4 koronát köszönettel nyugtazzuk. **Fekete Sándor** urnak. M.-Vásárhely. A szakvizsgák alkalmával nagyon szép alkalom van lapunk terjesztésére s bár mindenki megtenné, a ki teheti! Legcélszerűbb azoktól, kik a járatást ígérnek, mindjárt az előfizetést is átvenni, mert sokan ígérnek ugyan, de az ígéretet nem tartják be. Nem tudná velünk Szaponár György odavaló kartárs pontos címét közölni? Üdvözlét! **Sztrhárszky János** urnak Szarvko. A gombákról a „Természettudományi Társulat“ Budapesti adott ki egy nagyon hasznos füzetet. Forduljon oda. **Géczy Kálman** urnak. Nagy-Zsám. Jövő év március végeig

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.

KÉRELEM!

Tisztelettel kérem hazánk erdészeti altiszt Urait, hogy ha vidékükről vadgesztenyét, fekete- és luczfenyőtobozból legalább 100 metermázsányit kiállítani avagy szállítani tudnának, azt velem tudatni szíveskedjenek. Alapos utbaigazítással szívesen szolgálok.

FARAGÓ BÉLA,

A magyar Fenyőmag-Pergető-Gyár tulajdonosa
Zala-Egerszeg.

Őszi vetésre

mindennemű erdészeti magot ★ ★ ★ ★ ★

kocsányos és kocsánytalan

VALÓDI SLAVONIAI

TÖLGYMAKKOT

szokott jó minőségben szállít a

MAGYAR FENYŐMAG-PERGETŐ-GYÁR

FARAGÓ BÉLA Zala-Egerszeg.

Kitüntetve díszoklevél, arany és ezüst érmekkel. Legutóbb a párisi világkiállításon ezüst éremmel.

SKABA KÁROLY H.

Budapest, VI., Váci-körút 33. sz.

A gyár alapított 1865. évben.

Ajánlja saját gyári raktárát, mindennemű vadászfegyverekben, revolverekben, pisztolyokban, kardokban, sarkantyukban, vadász, vivó és sporteszközökben fegyverrészek és löeszközökben valamint mindennemű lőszerben.

Wänzel, Werndel és Kropatschek karabélyok mindig raktáron vannak.

Javítások is elfogadtatnak.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld.

TÖRKÖLY, SZILVORIUM,
RUM és FINOM LIKŐRÖKET

bárki hideg uton minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállíthat.

Kezelési könyv és árlapok ingyen.

WATTERICH A.
BUDAPEST,

VI., Dohány-utca 5 szám.

Sörmérő-készülékek, cikkek a borkezeléshez, minden borbetegség elleni szerek.

Első és legrégibb üzlet e szakmában

Fennáll 30 év óta.

Első rangu egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönben felszerelési cikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a be-
tekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt meg-
rendelők legteljesebb meglegedésére hoztuk kivitelbe.

POLGARI RUHÁK

a legújabb francia és angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink
kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készsággal beszerezünk és a vidéki megren-
delések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olcsó reklám árak által régi vevőinket meg-
téveszteni óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyújthatnának.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez
szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb
figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.
Ő császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium
hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület“ rendes tagjai.

Jutányos árak.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája
Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos
elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a meg-
rendelés napján eszközöltetnek.

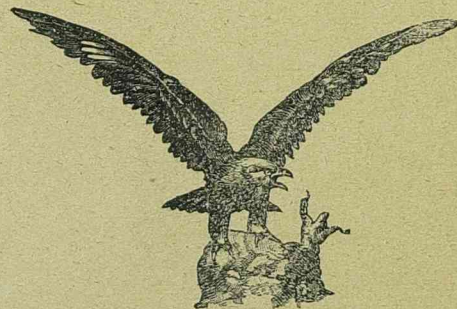
MÁGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB és LEGJOBB HIRNEVŰ ŐRÁZLÉTE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. és kir. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS
FELTÁLLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ORÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPENZERT VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEYZÉK 2000 ILLUSTRÁCIÓVAL INGYEN és BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szár-
nyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árak, kitűnő munka,
művészies kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászati képes folyó-
irat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként
kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.